

Maria Hakkarainen. (Kuva Anne Tapio)

VÄITÖS: Matkailu tuo hyvää myös syrjäisille kylille

26.9.2026 9.48

Tuoko matkailu menestystä vain matkailukeskuksiin? Ei yksistään. Nyt matkailua halutaan kehittää myös keskusten ulkopuolella ja sillä ovat vain hyvät seuraukset, todetaan Lapin yliopistosta väittelevän väitöskirjassa.

UUSINTAJULKAISU - Lapissa matkailu on onnistunut vakiinnuttamaan asemansa maakunnan pääelinkeinojen joukossa, ja matkailun painopistealueiksi ovat muodostuneet tunturi- ja kaupunkikeskukset. Menestyksen kannustamana matkailua halutaan kehittää myös keskusten ulkopuolisilla alueilla. Väitöskirjassaan YTM Maria Hakkarainen tarkastelee matkailutyön ja kehittämisen näkökulmista mitä tapahtuu, kun syrjäisessä kylässä ryhdytään kehittämään matkailua. Mitä se tarkoittaa kyläyhteisössä ja kyläyhteisölle?

Hakkarainen kiinnostui ilmiöstä työskennellessään hankkeissa, joiden tavoitteena oli kehittää matkailua keskusten ulkopuolisilla alueilla. Syrjäisten alueiden kehittämiseen ei kuitenkaan ollut tarjolla konkreettisia välineitä, lukuun ottamatta hanketyötä, vaan lähinnä ilmaan jätettyjä ehdotuksia kehittämisen mahdollisuuksista.

– Matkailusta ja sen kehittämisestä on tullut monen pienen ja syrjäisen kylän tavoite. Matkailua ei välttämättä ole alussa toivotettu lämpimästi tervetulleeksi. Varauksellisista ja kielteisistä ajatuksista huolimatta matkailusta on tullut yksi toivotuista tulevaisuuksista, Hakkarainen toteaa.

Väitöstutkimuksen päätavoitteena on selvittää, mitkä ovat matkailutoiminnan kehittämisen ehdot pienessä lappilaisessa kyläyhteisössä.

– Tutkimukseni teoreettisina välineinä käytin tehtävämaiseman ja toimintatilan käsitteitä. Tarkastelen matkailua inhimillisen toiminnan kokonaisuutena tietyssä tilassa, paikassa ja ajassa, toiminnan materiaaliset ulottuvuudet huomioiden, Hakkarainen kertoo.

Tutkimusmenetelmänä työssä oli toimintatutkimukseen ja etnografiaan pohjautunut tapaustutkimus. Tutkimuksen alussa Hakkarainen perehtyi yleisesti Lapin matkailua ohjaaviin strategioihin ja matkailutyöhön. Kylässä tapahtuvaan matkailutyöhön hän pureutui Sodankylän kunnassa sijaitsevan Lokan kylän kyläläisten kanssa. Lokassa toteutetun toimintatutkimuksen aikana osallistujat tuottivat työpajoissa tietoa kylän ja matkailuelinkeinon kehittämisestä. Lisäksi Hakkarainen keräsi aineistoa havainnoimalla, haastattelemalla, ajankäyttöpäiväkirjoilla ja kyläkyselyllä.

Matkailutyö osana arjen kokonaisuutta

Tutkimuksen tulokset kertovat, että luonnon rytmit ja paikalliskulttuurin tehtävämaisemat määrittävät matkailutyön ehdot ja sisällön. Matkailutyö kiinnittyy olemassa oleviin elinkeinoihin, ja tuotteiden ja palveluiden sisällöt halutaan yhdistää paikalliseen luontoon ja kulttuuriin.

– Matkailusta ja matkailutyöstä on tullut osa kylän elinkeinojen kokonaisuutta, mutta se tarvitsee oman tilansa ja paikkansa, Hakkarainen muistuttaa.

Matkailukehittämisen viitekehys ei istu suoraan kyläyhteisön tehtävämaisemaan. Kehittämiseen –erityisesti hankepohjaiseen kehittämiseen – liitetyt näkemykset kehittämisestä, sen määritelmästä ja käytännöistä olivat ristiriitaisia kyläyhteisössä vallitsevien perinteisten tehtävämaisemien kanssa. Ristiriidat haastavat matkailutyön ja -kehittämisen käytäntöjä sekä ajallisesti että suhteessa kylän perinteisiin elinkeinoihin ja luontosidonnaisuuteen.

– Matkailukehittämisen ja matkailutyön ehdot pelkistyvät siinä, että niitä tulisi toteuttaa muusta kuin matkailun kehittämisen viitekehyksestä käsin – luontoelinkeinojen rytmissä ja kylän tehtävämaisemien ajassa ja tilassa, Hakkarainen tiivistää.

Tietoa väitöstilaisuudesta

YTM, Maria Hakkaraisen väitöskirja ”Matkailutyön ehdot syrjäisessä kylässä” tarkastetaan Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnassa lauantaina 14.10.2017 klo 12, salissa LS3, Yliopistonkatu 8, Rovaniemi. Vastaväittäjänä toimii professori, FT, Helena Ruotsala Turun yliopistosta ja kustoksena apulaisprofessori Outi Rantala Lapin yliopistosta. Väitöksen jälkeen on kahvitarjoilu Ravintola Fellissä. Tervetuloa!

Tietoa väittelijästä:

Maria Hakkarainen (s. 1976 Rovaniemellä) kirjoitti ylioppilaaksi Muurolan lukiosta vuonna 1995. Lukion jälkeen hän työskenteli koulunkäyntiavustajana Tapion ala-asteella. Hakkarainen aloitti matkailututkimuksen opinnot Lapin yliopistossa 1996 ja valmistui yhteiskuntatieteiden maisteriksi Lapin yliopistosta 2006. Parhaillaan hän viimeistelee opettajan pedagogisia opintoja Oulun ammatillisessa opettajakorkeakoulussa.

Hakkarainen työskenteli vuosien 2000–2006 aikana useissa hankkeissa tutkimusavustajan tehtävissä. Syksyllä 2006 hän aloitti Metsäntutkimuslaitoksella tutkijana Suomen Akatemian rahoittamassa Turismi työnä -hankkeessa. Vuodesta 2011 alkaen hän on työskennellyt Lapin yliopiston matkailututkimuksen oppiaineessa ensin assistenttina ja keväästä 2012 alkaen tutkijana. Toimessaan hän on opetustyön rinnalla osallistunut useisiin Matkailualan tutkimus- ja koulutusinstituutin (MTI) hankkeisiin. Hakkarainen on ollut aktiivisesti mukana MTI:n toiminnassa, toimien muun muassa sen tutkimustiimin jäsenenä vuodesta 2013 alkaen, joista vuosina 2014–2016 tiimin puheenjohtajana ja nykyisin varapuheenjohtajana. Lisäksi hän on ollut Lapin yliopiston yhteiskuntatieteiden tiedekunnan tiedekuntaneuvoston jäsen vuodesta 2015 alkaen.

